

กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
**THE ADMINISTRATION STRATEGIES IMPROVING THE QUALITY
OF EDUCATION OF SMALL SCHOOLS IN
THE NORTHEAST REGION**

สุชาติ บางวิเศษ¹, สุขุม พรหมเมืองคุณ²
ศักดิ์นาภรณ์ นันที³, กานนท์ แสนเภา⁴

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

**Suchat Bangwiset¹, Sukhum Prommuangkhum²,
Sakdinaporn Nunttee³, Kanon Sanenpao⁴**

^{1,2,3,4}Loei Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Suchatb1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) สร้าง และพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 3) ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิธีดำเนินการการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1** ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 364 คน และ ครู จำนวน 364 คน รวมจำนวน 728 คน เครื่องที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ **ระยะที่ 2** สร้างและพัฒนากลยุทธ์ มี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพหุกรณี กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และ**ระยะที่ 3** การประเมินกลยุทธ์ โดยการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิเคระห์วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่ามากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ 2) ด้านการสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ และ 3) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก มีองค์ประกอบ 5 กลยุทธ์ และองค์ประกอบการบริหารการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กร 2) การดำเนินการตามโครงสร้างองค์การที่มุ่งประสิทธิภาพ 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ 4) การสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ และ 5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพิจารณาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ : กลยุทธ์การพัฒนา; การบริหารการศึกษา; คุณภาพการศึกษา;

ABSTRACT

The research on the objectives: 1) to study the current conditions, desired conditions, and needs of educational administration to develop the quality of education; 2) to create and develop educational administration strategies to develop the quality of education; and 3) to evaluate the strategy for developing educational administration to develop the quality of education. The research methodology is divided into 3 phases: Phase 1: to study the current conditions, desired conditions, and needs. The sample group consists of 364 administrators and 364 teachers, totaling 728 people. The research instrument is a questionnaire with a 5-level rating scale. Phase 2: to create and develop strategies, consisting of 2 steps: Phase 1: a multi-case study. The target group is 3 school administrators. The instrument used is a structured interview. Phase 2: group discussions by 9 qualified persons. The instrument used is a group discussion record. Phase 3: to experiment with the strategy. The target group is 2 schools. The instrument used is an assessment form and a behavioral observation form. Phase 4: to evaluate the strategy. The evaluation was based on 5 experts. The tools used were an evaluation form. Statistics used for quantitative data analysis were percentage, mean, standard deviation, index of priority of needs, and qualitative data analysis using content analysis.

1. The current state of practice regarding educational administration to develop the quality of education is at a moderate level. The desired condition overall is at the highest level. And the index of priority of necessity when considering each aspect, arranged from highest to lowest, the first 3 ranks are: 1) the aspect of creating a cooperation network to develop quality, 2) the aspect of creating satisfaction of service recipients, 3) the aspect of evaluating work performance.

2. Strategies for developing educational administration to develop the quality of education in small schools consist of 5 strategic components and 5 educational administration components: 1) determining organizational objectives, 2) implementing an organizational structure that focuses on efficiency, 3) creating a network of cooperation to develop quality, 4) creating satisfaction among service recipients, and 5) evaluating work performance.

3. Evaluation of the strategy for developing educational administration to consider the quality of education in small schools in terms of appropriateness, feasibility, usefulness, and correctness. Overall, it is at a high level in all aspects.

Keywords : Development Strategy; Educational Administration; Educational Quality;

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” สอดรับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งมีแนวคิดหลักในการจัดการศึกษา โดยยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs, 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) เช่น คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อ “พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของรัฐบาลจากยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งได้ตระหนักถึงภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาประชากรของชาติให้เป็น “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู้การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึง มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ แต่จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ประกอบกับประเทศ

ไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย และมีจำนวนประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดจากโรงเรียนขนาดใหญ่ หรือขนาดกลาง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ส่วนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีแนวทางการดำเนินงาน “โรงเรียนคุณภาพของชุมชน” โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถดำเนินการได้ ให้มีโรงเรียนคุณภาพของชุมชน เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง

จากข้อมูลดังกล่าว ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาด้านต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่นโครงสร้างองค์การ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้รับบริการที่มีบริบทแตกต่างกัน แต่ก็มีโรงเรียนขนาดเล็กที่ ประสบความสำเร็จในการบริหารการศึกษา มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2563) จากเหตุผลดังกล่าว เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พัฒนาคุณภาพผู้เรียน พร้อมพัฒนาการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อความอยู่รอดของสถานศึกษา และเป็นที่ต้องการของชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอน สาขาการบริหารการศึกษา มีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การพัฒนา การบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำไปใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารการศึกษา เพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methodology) ระหว่างการวิจัยเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการบริหาร การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Documentary study) ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) และขั้นตอนที่ 3 ศึกษาพหุกรณี (Multi-cases study)

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างกลยุทธ์การบริหารการศึกษา และขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ระยะที่ 3 การประเมินคุณภาพกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรในการวิจัย คือโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6,878 โรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ประเภทละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 728 คน

2. กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำแนกขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก แบ่งออกเป็น 20 จังหวัด กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัดโดยการเทียบอัตราส่วนร้อยละจากจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละจังหวัด สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 364 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จำแนกเป็นผู้บริหาร 364 คน ครู 364 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 728 คน เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละจังหวัดมีจำนวนโรงเรียนไม่เท่ากัน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างตามโควตา (Quota Sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.1 การศึกษาพหุกรณี (Multi-cases study) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) จำนวน 3 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) โดยศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารหลักฐานของสถานศึกษา เช่น แผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการประเมินตนเอง แฟ้มข้อมูลสารสนเทศ แผนภูมิโครงสร้างองค์การบริหาร แฟ้มคำสั่งมอบหมายงาน

3.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบยืนยันกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

3.3 การประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อการประเมินกลยุทธ์ฯ ด้านความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างเสร็จ พร้อมทั้งนิยามความหมายองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของปริมาณของข้อคำถาม

รวมไปถึงความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ ที่ต้องการวัด (Index of Congruency : IC) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและรูปแบบที่ใช้ในการจัดพิมพ์โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษา ระเบียบวิธีวิจัย ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิทยฐานะระดับเชี่ยวชาญ ขึ้นไป เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี IC (Index of Congruency) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $IC \geq 0.5$ และส่วนข้อคำถามที่มีค่า $IC \leq 0.5$ จะนำไปปรับปรุงแก้ไขคำถามตามคำแนะนำ และข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามชุดนี้มีค่าความเชื่อมั่นด้านสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.90 ด้านสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.69 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 และนำไปดำเนินการจัดพิมพ์และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลปรากฏว่าแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบ่งออกเป็น สภาพปัจจุบันมีค่าความเที่ยง 0.91 และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเที่ยง 0.98

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้ในการตรวจสอบและยืนยันร่างกลยุทธ์ฯ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

4. แบบประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ใช้ในการประเมินกลยุทธ์ฯ ด้านความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด แบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถาม ได้จำนวน 582 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 80

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยระบุ วัน เวลา ในการขอเข้าสัมภาษณ์

3. การสนทนากลุ่ม ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณา ยืนยัน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยระบุ วัน เวลา สถานที่ในการสนทนากลุ่ม

4. การประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ นำหนังสือขอความร่วมมือในการตรวจสอบ ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องของกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พร้อมแนบบแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการบริหาร การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความ ต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และกำหนดเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2561)

2. การสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างกลยุทธ์การบริหารการศึกษา และขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยคัดเลือกจากค่าดัชนีของความ ต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การประเมินกลยุทธ์ โดยการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ใช้ในการประเมินกลยุทธ์ฯ ด้านความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และ ความถูกต้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ จำเป็นการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายการ	สภาพ ปัจจุบัน (D)		แปล ผล	สภาพที่ พึง ประสงค์ (I)		แปลผล	ความต้องการ จำเป็น (PNI _{Modified})	
	$\bar{x}$	S.D		$\bar{x}$	S.D		(I- D)/D	ลำดับ ที่
1.ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของ องค์กร	4.0	0.9		4.6	0.3			
	1	0	มาก	8	2	มากที่สุด	0.14	5
2.ด้านการดำเนินการตามโครงสร้าง องค์กรที่มุ่งประสิทธิภาพ	3.6	0.8		4.6	0.3			
	1	6	มาก	2	3	มากที่สุด	0.21	4
3.ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ	3.3	0.8		4.6	0.3			
	5	1	มาก	1	5	มากที่สุด	0.28	1
4.ด้านการสร้างความพึงพอใจของ ผู้รับบริการ	3.3	0.8		4.5	0.3			
	5	1	มาก	9	3	มากที่สุด	0.27	2

รายการ	สภาพ ปัจจุบัน (D)		แปล ผล	สภาพที่ พึง ประสงค์ (I)		แปลผล	ความต้องการ จำเป็น (PNI _{Modified})	
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D		(I-D)/D	ลำดับ ที่
5.ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.3 7	0.7 6	มาก	4.6 1	0.4 0	มากที่สุด	0.26	3
โดยรวม	3.5 0	0.8 0	มาก	4.6 2	0.3 5	มากที่สุด	0.23	-

ตาราง 1 พบว่าสภาพปัจจุบันระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ 2) ด้านการสร้างสภาพพึงพอใจของผู้รับบริการ 3) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) ด้านการดำเนินการตามโครงสร้างองค์การที่มุ่งประสิทธิภาพ และ 5) ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์การ

การสร้างและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบ 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 4) การควบคุมกลยุทธ์ และ 5) การประเมินกลยุทธ์ และองค์ประกอบการบริหารการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์การ 2) การดำเนินการตามโครงสร้างองค์การที่มุ่งประสิทธิภาพ 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ 4) การสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ และ 5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

ผลการประเมินคุณภาพกลยุทธ์การพัฒนการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า โดยภาพรวม ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.14)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยได้อภิปรายถึงกระบวนการวิจัย และกลยุทธ์การพัฒนการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพปัจจุบัน ของการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม ผู้บริหารโรงเรียน และครู โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีการจัดการศึกษาที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการซึ่งส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาลโดยคิดเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง 2) ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย ดังนั้น โรงเรียนดังกล่าวจึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่ครบทุกสาขาวิชา 3) โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจนทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน จากปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ศิริวรรณ นิลวรรณ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่าระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนระดับของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือการประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาข้อที่มีดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อยในรายชื่อ พบว่า ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมาย วางแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม และช่วยเหลือการพัฒนาคุณภาพศึกษาเป็นอันดับ 1 และโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และนำผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ เป็นอันดับ 2 และ ผู้บริหารใช้การนิเทศ กำกับ และติดตามในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของครูและบุคลากร เป็นอันดับ 3 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบ การนิเทศให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กขาดผู้บริหารสถานศึกษา ครูไม่ครบวิชาเอก ขาดแคลนงบประมาณ ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพทำได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ทศพร ปุ่มสีดา (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอกล

ยุทธการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็น ของกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือการประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาข้อที่มีดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อยในรายชื่อ พบว่า ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมาย วางแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม และช่วยเหลือการพัฒนาคุณภาพศึกษา เป็นอันดับ 1 และโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และนำผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ เป็นอันดับ 2 และ ผู้บริหารใช้การนิเทศ กำกับ และติดตามในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของครูและบุคลากร เป็นอันดับ 3 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการนิเทศให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ บุญธรรม อ้วนกันยา (2562) ได้ทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบ 5 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร กลยุทธ์ที่ 3 การนำผลการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาภายในมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาครูและบุคลากรและ กลยุทธ์ที่ 5 การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

2. ผลการสร้างและพัฒนากลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กร 2) กลยุทธ์การดำเนินการตามโครงสร้างองค์กรที่มุ่งประสิทธิภาพ 3) กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพ 4) กลยุทธ์การสร้าง ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และ 5) กลยุทธ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ประกอบของกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา ที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาประเมินความสอดคล้องของแต่ละกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ศิริวารรณ์ นิลวรรณ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยนำเสนอ ยุทธศาสตร์ จำนวน 9 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1. พัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 2. พัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ 3. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 4. ส่งเสริมให้นัระบบการจัดการความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงาน 5. พัฒนาทักษะการคิดของบุคลากร 6. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 7. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร 8. สร้างบรรยากาศองค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 9. ส่งเสริมความเป็นผู้นำในการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาให้เป็น

องค์การแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สมชัย วงษ์นายะ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร พบว่า แผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด มาตรการ และโครงการ โดยมีกลยุทธ์ 6 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) เพิ่มโอกาสของประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตพื้นที่บริการให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ 2) เร่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทุกระดับให้มีมาตรฐานและมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารและครูให้มีความเป็นมืออาชีพ 4) พัฒนาการบริหารจัดการที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 5) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และ 6) ระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ มนตรี พันธุ์พงศ์วัฒนา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ยุทธศาสตร์ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งของโรงเรียน และสอดคล้องกับ Franse (1998) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของผู้บริหารกับการบริหารคุณภาพโดยใช้แนวคิดของเดมมิง (Demming) พบว่า การบริหารคุณภาพมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา เนื่องจากกระบวนการบริหารคุณภาพเป็นขั้นตอนในการดำเนินการบริหาร คือการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนโรงเรียนจึงต้องมีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินคุณภาพกลยุทธ์และรับรองกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การพัฒนากลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกลยุทธ์ พบว่า ด้านที่ 1 กลยุทธ์การกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์การ มีการพัฒนา 6 แนวทาง 8 ตัวชี้วัด ซึ่งมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 2 กลยุทธ์การดำเนินการตามโครงสร้างองค์การที่มุ่งประสิทธิภาพ มีการพัฒนา 6 แนวทาง 7 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 3 กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ มีการพัฒนา 7 แนวทาง 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 4 กลยุทธ์การสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีการพัฒนา 7 แนวทาง 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 5 กลยุทธ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการพัฒนา 7 แนวทาง 6 ตัวชี้วัด มี

ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสุรพล พิมพ์สอน (2557) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์มีความสอดคล้องเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้สมชัย วงษ์นายะ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร พบว่า กลยุทธ์ทั้งหมดมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ และผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับ ยงค์ เกาโพธิ์ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร ในด้านความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ มีความสอดคล้องกัน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องตรงกันกับ ทวี วาจาสัตย์ (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ผลการประเมินระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อความสำเร็จและความสมบูรณ์ของระบบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Howard (1996) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในงานกิจการนักเรียนโดยอาศัยรูปแบบของ MBNQA เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาสรุปได้ว่าการบริหารจัดการคุณภาพ สร้างผลลัพธ์ที่มีค่าให้กับองค์กรการนำหลักการบริหารจัดการคุณภาพมาใช้ทั้งที่ประสบผลสำเร็จหรือไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้นำต้องแสดงภาวะผู้นำอย่างแรงกล้า เพื่อจะทำให้การบริหารจัดการคุณภาพประสบผลสำเร็จโดยเน้นที่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม และการใช้เวลาและทรัพยากรทั้งหลาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินอิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์มากกำหนดประเด็นหลักในการสร้างแบบประเมินตรงตามหลักวิชาการ ผ่านการตรวจสอบหลายรอบ จากนักวิชาการ ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ล้วนแต่มีประสบการณ์ตรงในด้านการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานต้นสังกัด ควรนำกลยุทธ์ที่กำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กร ผลพบว่า การปฏิบัติของโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา ดังนั้นการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องให้ความสำคัญ กับการกำหนดมาตรฐาน

ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โรงเรียนกระจายอำนาจการบริหาร โดยจัดทำคำสั่งแต่งตั้ง และมอบหมายผู้รับผิดชอบงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรนำกลยุทธ์การดำเนินการตามโครงสร้างองค์การที่มุ่งประสิทธิภาพ ผลพบว่า การปฏิบัติงานของโรงเรียน มีการวางแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ดังนั้นการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้อง ส่งเสริมพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี ทำให้การทำงานของโรงเรียน และครูมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

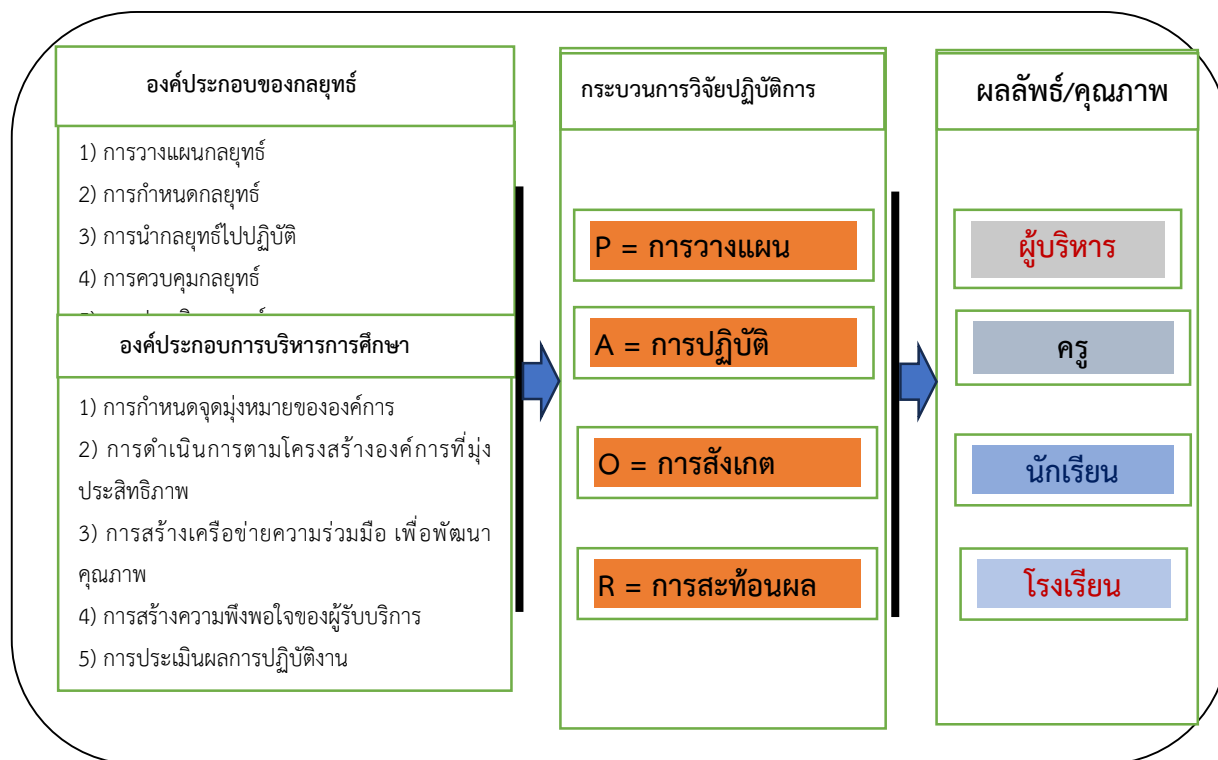
1) ควรทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

2) ควรทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์การบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก

3) ควรทำวิจัยการพัฒนาระบบการบริหารในด้านงานวิชาการที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัล โรงเรียนขนาดเล็ก

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลลัพธ์ในด้านนวัตกรรมทางการศึกษา หรือความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อการบริหารการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามองค์ประกอบของกลยุทธ์ 5 ด้าน ได้แก่ 1)การวางแผนกลยุทธ์ 2)การกำหนดกลยุทธ์ 3)การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมกลยุทธ์ 5) การประเมินกลยุทธ์ และองค์ประกอบการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์การ 2)การดำเนินการตามโครงสร้างองค์การที่มุ่งประสิทธิภาพ 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ 4) การสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ 5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยข้อเสนอแนะในการนำสู่การปฏิบัติจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้วงจรการวิจัยปฏิบัติการ (PAOR) 1) ขั้นการวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติตามแผน 3) ขั้นการสังเกต และ 4) ขั้นการสะท้อนผล ตามภาพที่ 1



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ทวี วาจาสัตย์. (2561). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีพระทุม.
- ทศพร ปุมสีดา. (2559). *การนำเสนอกยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม อ้วนกันยา. (2562). *กลยุทธ์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มนตรี พันธุ์วงศ์วัฒนา. (2559). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ยงค์ เกาโพธิ์. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศิริวารรณ์ นิลวรรณ. (2557). ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สมชัย วงษ์นายะ. (2557). การพัฒนาแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุรพล พิมพ์สอน. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2561). แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). สรุปนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ภายใต้วิสัยทัศน์ : โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Franse, L.M. (1998). *An Exploratory Study of the Relationship Between Texas Test Scores (Total Quality Management)*. Retrieved from <http://www.thomsonedu>.
- Krejcie, R. V.& Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-608.
- Moxley, S. E. (2003). Strategic Planning Process Used in School Districts in the Southeastern United State. *Dissertation Abstracts International*. 64(02): 359-413.